Nr. 3 (37) Vilnius 1939 m. sausio 17 d. II metai

ŪKININKAS

::: SAVAITINIS „AIDO“ PRIEDAS ŪKININKAMS :::

Koks turi būti krautuvės pardavėjas

Mūsų krašte jau nemaža yra kooperatinių ir privatiškų smulkiųjų prekių krautuvių. Tačiau neperdaugiausia jose yra kreipiama dėmesio į pardavėjo parinkimą. Dažniausiai pardavėju samdomas tas asmuo, kuris pigiausiai apsiima dirbti pardavėjo darbą, o mažai teatsižvelgiama į tai, kiek jis tinka tam darbui. O reikia žinoti, kad smulkiųjų prekių krautuvės pasisekimas pareina visų pirma nuo gero, tinkamo pardavėjo. Nieko nepadės krautuvei: nei geros prekės, nei nebrangi jų kaina, jeigu tik bus netikęs pardavėjas. Jis savo nemokėjimu, nesugebėjimu ar negalėjimu tinkamai aptarnauti ir patraukti pirkėjų, pražudys krautuvės interesus.

Smulkiųjų prekių krautuvės pardavėjas turi turėti visus reikalingus tam darbui privalumus. Tuos privalumus čia išvardijame.

Pardavėjas turi būti gan aukšto ūgio, bet jokiu būdu ne mažesnis, kaip vidutinio ūgio. Nes jam nuolat reikia nuiminėti ir sudėdinėti, sutvarkyti prekes ant aukštų lentynų. Mažam pardavėjui tas darbas būtų labai nepatogus, per daug varginantis ir reikalautų daug laiko, nes kiekvieną kartą siekiant aukščiau, reikėtų naudotis kopečiomis ar lipti ant tam tikrų laiptelių. Be to, pardavėjas turi būti stiprus, privalo turėti stiprias rankas, kad lengvai galėtų atidaryti užkaltas dėžes su prekėmis. Taip pat būtinai jis privalo turėti sveikas ir stiprias kojas, kad be didesnio nuovargio galėtų per dieną, skubėdamas, išvaikščioti po krautuvę ir sandėlius, aptarnaudamas pirkėjus. Jam tenka pakelti dėžės ar maišai, kas jį labai nuvargintų, jeigu jis būtų silpnų kojų. Todėl į pardavėjus netinka, kas turi kokią nors kojų ligą ar netaisyklingą jų pastatymą, pav., kojų gyslų išsiplėtimą ar plokščias pėdas. Per daug pavargęs pardavėjas yra apsunkęs, nerangus, blogame ūpe ir net darosi piktas, nervingas ir nemandagus su pirkėjais.

Pardavėjas turi būti visiškai sveikas ir jokiu būdu negalima leisti pardavinėti žmogui, sergančiam užkrečiamomis ligomis. Pardavėjo liga galėtų plisti iš krautuvės kartu su prekėmis pirkėjų tarpe. Be to, nesveikas žmogus, dirbąs sunkų pardavėjo darbą, dar labiau pakenktų savo sveikatai ir darytų labai slėgiantį įspūdį pirkėjams. Net ir lengvesnės ligos, kaip dantų skaudėjimas, persišaldymas, jeigu tik dažnai pasikartoja, labai kenkia ir trukdo atsakomingas pardavėjo pareigas.

Pardavėjas privalo turėti gerą regėjimą, klausą ir uoslę, kad galėtų gerai ir greitai pamatyti ir atskirti prekių spalvas, gerai užgirsti tylią ar neaiškią pirkėjų kalbą ir pažinti prekių kvapą ir t. t. Pardavėjas turi būti jaunas, pripratęs krautuvėje pardavinėti prie kito pardavėjo nuo 14 metų amžiaus, vikrus, apsukrus ir grakštus. Jeigu krautuvėje pardavėjas yra vienas, jis turi būti pilnametis, kad galėtų paimti ant savęs pilną teisinę atsakomybę už savo pareigas.

Pardavėjo uždavinys yra gerai aptarnauti pirkėjus (klijentus), užmegsti su jais prekybinius ryšius ir patraukti kaskart daugiau naujų pirkėjų. Todėl pardavėjas būtinai turi būti malonus, patrauklios išvaizdos, su sveika ir linksma veido išraiška. Turi būti energingas, savo darbui atsidavęs ir dirbąs su pamėgimu ir užsidegimu. Pardavėjas savo apsejimu ir darbu turi sukelti pirkėjuose pasitikėjimą ir palankumo jausmą. Jeigu pardavėjas pats turi nepatenkintą, surūgusią išvaizdą ir darbą dirba su dideliu nenoru, nepasitenkinimu, tai jis tik sukelia pirkėjuose nenorą daugiau lankytis toje krautuvėje ir atstumia juos nuo savęs.

Pardavėjas neturi būti kuprotas ar sulinkęs, bet tiesus, gražus ir žvalus, kad galėtų patraukti pirkėjus prie savęs ir įsigytų jų simpatijas, o kad nesukeltų juose užuojautos ar pasigailėjimo jausmo dėl savo kūno ydų ar nelaimingos veido išraiškos.

Pardavėjas visada turi būti kukliai, bet švariai apsivilkęs ir apsiavęs. Krautuvėje turi būti apsivilkęs baltu (valgomų prekių krautuvėje) apsiaustu (chalatu). Ant galvos turi būti užsidėjęs koptūrėlį, kad plaukai nekristų ant prekių. Jis turi užlaikyti švariai visą savo kūną. Rankos turi būti nuolat švarios su trumpai nukirptais nagais ir kad panagiuose nebūtų jokio nešvarumo. Burną ir dantis reikia dažnai plauti, kad nebūtų nemalonaus kvapo iš burnos, nes tas sukeltų pasibjaurėjimą pirkėjuose ir juos atstumtų nuo tos krautuvės. Pardavėjas negali būti barzda ar ilgiausiais plaukais apaugęs. Jis turi būti visada gerai nusiskutęs ir laiku nusikirpęs plaukus. Jei nešioja ilgus plaukus, tai turi būti jie gražiai sušukuoti ir sutvarkyti. Pardavėjos turi vengti labai keistų frizūrų ir veidų, lūpų bei nagų dažymosi.

Pardavėjas turi gerai pažinti prekes, turi mokėti surasti joms padėti tinkamiausią vietą ir sutvarkyti. Be to, pardavėjas turi mokėti pasiūlyti pirkėjui prekę, išvardinti jos gerąsias ypatybes ir patarti, kaip kurias prekes paruošti vartojimui. Jis turi dirbti savo sunkų darbą su pamėgimu, atsidavimu. Pardavėjas turi būti teisingas savo pirkėjams, savo perdėtiniams ar šeimininkams ir savo bendradarbiams. Jis turi duoti teisingą svorį, matą ar saiką, gerą prekę ir gražiai, patogiai ją turi įrišti ir mandagiai paduoti, o priėmęs pinigus turi gražiai padėkoti pirkėjui ir su juo žodžiu atsisveikinti.

Žinoma, blogas yra paprotys, kai kiekvienas pirkėjas, atėjęs krautuvėn, kiša ranką pardavėjui pasisveikinti ir trukdo jam darbą, bet negalima pardavėjui pirkėjo rankos nepriimti. Pardavėjas pats neprivalo pirmas rankos duoti pasisveikinti pirkėją, kai tas tik įeina į krautuvę, bet tiktai iš tolo, žodžiu.

Pardavėjas turi gerai pažinti ir išstudijuoti nuolatinių savo pirkėjų būdą ir psichologiją ir prie kiekvieno jų reikia jam mokėti prisitaikyti ir kiekvienam įtikti. Todėl pardavėjas privalo turėti gerą atmintį ir greitą pastabumą. Be to, jis turi mokėti greit susikaupti ir suprasti pirkėją, ko jis nori ir trumpai, aiškiai reikia mokėti pirkėjui patarti, paaiškinti. Į pirkėjų priekaištus pardavėjas turi mokėti greit ir aiškiai atsakyti, juos atremti ir pirkėjus įtikinti.

Pardavėjas turi būti netiktai mandagus, bet ir taktiškas, su lygsvara ir kuklus kalboje, nepagirų puodas ar pletkininkas. Pardavėjas turi išlaikyti prekybines paslaptis. Jis turi būti labai tvarkingas, sistemingas darbe ir sumanus. Pardavėjas turi būti punktualus ir turi mokėti išlaikyti duotą žodį ar pažadą. Pardavėjas taip pat turi būti moraliniu atžvilgiu tvarkoje ir gerų papročių. Jam visi pirkėjai turi būti lygūs. Visus juos turi aptarnauti iš eilės. Taip pat nevalia jam su vienu kuriuo klijentu ilgai kalbėtis, kad tuo pačiu laiku kiti pirkėjai jo lauktų.

Todėl geras pardavėjas turi būti ir atitinkamai gerai apmokamas, kad jis nesijaustų išnaudojamas. Jo geras darbas krautuvėje turi būti premijuojamas, tada jam bus daugiau noro stengtis.

ŪKIŠKOS NAUJIENOS

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Grūdų eksportas 1938 m.

Grūdus supirkinėja ir eksportuoja visoje Lietuvoje tiktai vienas pirkėjas, būtent — Lietuvos Kooperatyvų Sąjunga — Lietūkis. 1938 metų derliaus grūdų iki gruodžio 31 dienos išvežta iš Lietuvos užsienin apie 61.070 tonų, tame skaičiuje 12.715 tonų kviečių, 33 300 tonų rugių, 4.052 tonų miežių ir 11 005 tonai avižų. Tiems grūdams išvežti užsienin reikėjo 60 laivų. Didesnė pusė grūdų buvo išvežta savojo laivyno lietuviškais laivais. Be čia nurodyto grūdų eksporto, tais pačiais metais, geriau sakant praėjusių metų pradžioje buvo eksportuojamas 1937 metų grūdų derlius. Būtent, 1938 metų pradžioje buvo išvežta: kviečių — 1.870 tonų, rugių — 46.560 tonų, miežių — 12.519 tonų ir avižų — 1.750 tonų, iš viso 81 599 tonai. Tokiu būdu per 1938 metus grūdų užsienin eksportuota 142.760 tonų arba 2.855.200 centnerių. Tiems grūdams nuvežti iš supirkimo vietų į Klaipėdą reikėjo 9 511 vagonų. 1937 metais grūdų Lietuva visai neeksportavo. 1938 metais eksportuota 120.806 tonai ir 1935 metais — 150.082 tonai. Didėjant pasėlių plotams, tobulėjant žemės įdirbimui, keliant gyvulininkystę, didėja ir derliai, kurių perteklius kasmet išvežamas į užsienius. Nors grūdų kainos užsienyje, palyginti, neaukštos, vistik už juos gaunama daug milijonų svetimos valiutos. Per čia minėtus 3 grūdų eksporto metus (1935, 1936, 1938) iš užsienio už grūdus gauta apie 50.000.000 litų.

Pašalpos už reproduktorius

Žemės Ūkio Rūmai deda daug pastangų, kad būtų pakeltas gyvulių ūkis. Gyvulių ūkiui pagerinti yra daug priemonių. Viena svarbiausių priemonių yra laikymas gerų veislių bulių, eržilų, kuilių kergimui. Šie veisliniai gyvuliai, laikomi kergimui, vadinami reproduktoriais. Taigi Rūmai visą laiką buvo susirūpinę, kad reproduktorių skaičius ir rūšis didėtų ir gerėtų. Tam tikslui davė ūkininkams pašalpų įsigyti gerus reproduktorius, steigė bei dabar steigia kergimo punktus savo lėšomis ir jau nuo kelių metų duoda ūkininkams pašalpas už jų pačių išaugintus arba jų pačių lėšomis įsigytus veislinius reproduktorius, kurie naudojami ne tiktai reproduktoriaus savininko gyvulių kergimui, bet ir apylinkės ūkininkų gyvulių kergimui, kurie neturi arba turi menkus reproduktorius. Pašalpos už veislinių reproduktorių laikymą mokamos jau 19 metų. Tiesa, pirmaisiais, t. y. 1919 metais pašalpos buvo duodamos tik už veislinių bulių (veršių) ir kuilių (tekių) laikymą, o nuo 1930 metų pradėta duoti pašalpos ir už veislinių eržilų laikymą. Tokioms palankioms sąlygoms esant, reproduktorių skaičius per 19 metų padidėjo daugiau kaip 10 kartų. Dabar pašalpos duodamos tik už tų reproduktorių laikymą, kurie yra įrašyti į atitinkamų gyvulių augintojų draugijų kilmės knygas. Taigi pašalpos mokamos tiktai už aukštos rūšies reproduktorius, kurių yra gerai žinoma kilmė ir aukšta produkcija. Be to, pašalpas gauna tik tie ūkininkai, kurie reproduktorius gerai užlaiko. Už lengvųjų veislių eržilų laikymą duodama 80 litų pašalpos, o už sunkiųjų — 40 litų. Už gerų bulių laikymą duodama 75 litai pašalpos, o už kuilių — 30 litų. Praėjusiai, metais pripažinta pašalpų už 232 eržilus (1937 m. už 255). Iš viso už veislinių eržilų laikymą paskirta ūkininkams 11.280 litų pašalpų. Bulių laikytojams pripažinta pašalpų už 1.243 bulius (1937 m. — 1.013), būtent — 718 žalųjų veislės bulių, 460 — juodmargių ir 65 — žalmargių. Viso bulių kergimo punktų laikytojams paskirta 66.030 litų pašalpų. Kuilių kergimo punktų laikytojams pripažinta už 785 kuilius (1937 m. buvo 660), iš viso 23.550 litų pašalpų. Viso praėjusiais metais pripažinta už 2.260 reproduktorių (1937 m. buvo 1928) 100.860 litų pašalpų, kurias išmoka ūkininkams apskričių agronomai.

Seniausia žemės ūkio mokykla

Šiemet sueina lygiai 80 metų, kai Lietuvoje buvo įsteigta pirmoji žemės ūkio mokykla, kurioje buvo dėstoma visi dalykai lietuvių kalba. Kunigaikštis Irenėjus Oginskis, susitaręs su žemaičių švietėju ir lietuviškų kalendorių leidėju Laurynu Ivinskiu, 1859 metais Rietave (Telšių apskrityje) įsteigė žemės ūkio mokyklą, kurioje dėstomoji kalba buvo lietuvių. Tos mokyklos programą sudarė išeinama teorija ir tam tikra praktika. Teorijoje buvo dėstoma apie dirvožemio įdirbimą, sėjomainą, gyvulininkystę ir sodo ūkį. Praktika mokiniai atlikdavo taip vadinamam agronomijos palivarke. Tos mokyklos programą buvo sudaręs minėtas Laurynas Ivinskis, pasinaudodamas tuo metu kuriamomis vakarų Europos valstybėse panašaus tipo mokyklų programomis. Mokykla buvo pavadinta Oginskio Irenėjaus vardu ir kaip pasakoja Rietavo apylinkių ūkininkai, tai buvo pirmoji ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Rusijos imperijoje. Mokyklon buvo priimami vietos valstiečių baudžiauninkų vaikai (baudžiava Lietuvoje buvo panaikinta tiktai 1864 metais). Ši mokykla vietos žemės ūkiui turėjo labai reikšmingos įtakos. Oginskio valstiečiai baudžiauninkai buvo laikomi taip pat vieni iš turtingiausių visoje apylinkėje. Taigi ši mokykla, kuri ir dabar veikia, turi jau 80 metų ir yra seniausia Lietuvos valstybėje.

Bituko plytelės Varšuvai

Jau keleri metai, kai Kauno apylinkėse buvo įsteigtas bituko plytelių fabrikas. Tai buvo naujas tos rūšies plytelių fabrikas ne tik Lietuvoje ar Pabaltijo valstybėse, bet ir centrinėje Europoje. Mat, iki to laiko Europos didmiesčių gatvės būdavo grindžiamos meksfaltu, asfaltu ar tašytais akmenimis. Bituko plytelių gamintojai darė visokius bandymus ir po 6—7 metų inžinierių buvo nustatyta, kad bituko plytelės yra praktiškiausios gatvėms grįsti. Dabar Kauno miesto gatvės grindžiamos vien tik tomis bituko plytelėmis. Apie naują Kauno grindimo būdą sužinojo ir lenkai. Jie į Varšuvą pasikvietė net iš Kauno bituko fabriko savininką, su kuriuo ilgiau tarėsi dėl pagaminamo didesnio kiekio plytelių. Lenkai norėtų, kad jiems būtų pagaminta apie 6—8 milijonai plytelių. Tomis bituko plytelėmis norima išgrįsti žymesnės Varšuvos gatvės. Jau šių 1939 metų pradžioje numatoma pradėti Varšuvai gaminti bituko plyteles.

Prekyba žemės ūkio mašinomis

Lietuvos Kooperatyvų Sąjunga—Lietūkis nuo pirmųjų veiklos metų kreipė didelį dėmesį, kaip ūkininkus aprūpinti tinkamomis ir pigiomis žemės ūkio mašinomis. Dėl to Lietūkis kasmet žemės ūkio mašinų importuoja 80% viso krašto mašinų importo. Kylant mašinų ir įrankių pareikalavimui, Lietūkis didina jų importą ir daro pastangas, kad šias prekes ūkininkai gautų tiktai iš Lietūkio, išvengdami privačių firmų. Tačiau Lietūkiui svarbu ne tik išplėsti žemės ūkio mašinų prekybą, bet taipgi jis daro pastangas, kad visos mašinos ir įrankiai būtų tinkami Lietuvos ūkininkų sąlygoms. Dėl to, atsigabenęs kokią nors naują mašiną, atiduoda ją išbandyti Dotnuvos Žemės Ūkio Akademijos inžinierijos skyriui. Šis skyrius išbando ūkio mašinų ir įrankių vertę, jų techniškas savybes ir tinkamumą Lietuvos ūkininkams. Populiarindamas krašte žemės ūkio mašinas, Lietūkis leidžia mašinų priežiūros ir naudojimo vadovėlius bei kainoraščius. Skaitant apyvartomis, Lietūkis žemės ūkio ir pramonės mašinų ir metalurginės žaliavos iš viso pardavė: 1935 m. už 1.757.607 litus, 1936 m.—2.197.806 lt., 1937 m.—už 3.648.709 lt. ir 1938 m.—5.000.000 lt. Daugiausia mašinų Lietūkyje nuperka kooperatyvai. 1937 m. kooperatyvams parduota žemės ūkio mašinų už 1.295.883 litus, Žemės Ūkio Rūmams, Pienocentrui ir paskiriems prekybininkams už 344.393 litus, o vartotojams — ūkininkams betarpiškai už 937.108 litus. Lietūkis dabar yra generalinis atstovas visoje Lietuvoje daugelio stambiausių užsienio mašinų gamintojų. Be grynai žemės ūkio mašinų ir įrankių, Lietūkis parduoda dar ir pramonės bei transporto mašinas: traktorius, motorus, siuvamas mašinas ir daugelį įvairių kitų.

Klaipėdos krašto pramonė

Klaipėdos kraštas yra pramoningiausias kampelis visoje Lietuvos valstybėje. Tačiau praėjusiais metais Klaipėdos krašto pramonė didesnės pažangos nepadarė. 1938 m. liepos mėn. 1 d. ten buvo 211 pramonės įmonių, kuriose

dirbo 11.190 darbininkų. 1937 m. 204 įmonėse dirbo 11.270 darbininkų. Pernai geriausia dirbo tekstilės (audinių) fabrikai ir maisto gaminių įmonės, o silpniau dirbo medžio apdirbimo įmonės, nes Sov. Rusija mažiau davė savo miško. Praėjusiais metois darbininkams buvo padidintas atlyginimas. Pabaigoje metų Klaipėdos krašto pramonėje pasireiškė šioks toks pakrikimas dėl žydų įmonių likvidavimo. Žydai pajutę vokietininkų nepalankų prieš juos nusistatymą, pradėjo keltis į Didžiąją Lietuvą, o kartu norėjo išsikelti ir savo įmones. Tačiau direktorija paskelbė paliepimą, kuriuo draudžiama iš krašto išvežti įmones. Bet tas draudimas žydų bėgimo nesustabdė. Jie pardavinėja nors ir pigiai savo įmones daugiausia vokiečiams ir patys iš krašto išsikelia. Taip pat žydai labai daug išėmė iš bankų indėlių ir todėl pasunkino krašto kredito galimumus. Todėl šiemet žiemą ir bedarbių Klaipėdos krašte yra dvigubai daugiau, kaip pernai.

MŪSŲ KRAŠTE IR KITUR

Ūkininkų skolų reikalai

Dabartiniam Seimui įteiktas įstatymo projektas, kuriame kalbama apie ūkininkų skolas. Pagal to įstatymo projektą norima prailginti veikusį įstatymą, kuris leidžia ūkininkams reikalauti įvairių lengvatų mokant paskolas ir skolas, atsiradusias perkant žemę arba išmokant šeimos nariams dalis. Šis aukščiau minėtas įstatymas jau buvo nustojęs veikti. Dabar jis norima prailginti iki 1940 metų pabaigos, kad ūkininkai, kurie turi aukščiau minėtų skolų, galėtų gauti lengvatų ir kad galėtų sumažinti savo skolų naštą, kurios neleidžia ūkininkams susitvarkyti ir pakelti savo ūkius. Žinoma, šis įstatymas bus išleistas, tačiau jo reikšmė bus labai maža. Jeigu norima ūkininkams šiuo atveju padėti, tai reikia dalis skolų jiems visai dovanoti, o likusioms dalims išmokėti reikėtų parūpinti pigaus kredito. O tokios lengvatos, apie kurias kalbama minėto įstatymo projekte, yra tiktai lašas jūroje.

Nori remti laukų drenavimą

Žemės Ūkio Ministerija Dysnos apskričiui paskyrė 10 tūkstančių auksinų dirbamų laukų drenavimui remti ir plėsti jo propagandą. Iki praėjusių metų minėtoje apskrityje buvo išdrenuota 42 ha dirbamos žemės, o praėjusiais metais buvo išdrenuota 12 ha žemės. Dysnos apskrities ūkininkų laukai yra perdrėgni, dėl to drenuotų dirvų derlingumas ir našumas staiga pakyla. Matydami aiškią drenavimo naudą, ūkininkai labai nori savo laukus drenuoti, nežiūrint, kad šis pagerinimas brangiai kaštuoja. Būtent, ūkininkai už drenavimą moka 70% visų išlaidų, o likusias padengia valstybė. Mokestis už drenavimą yra sumokamas per 30 metų, mokaant, žinoma, už tai ir nuošimčius. Už techninę pagalbą visai nereikia mokėti, nes drenavimą išplanuoja ir darbus prižiūri valstybės apmokami technikai. Nežiūrint tų lengvatų, ūkininkui 1 ha drenavimas kaštuoja apie 350 auksinų. Taigi, palyginti, dar yra labai brangus laukų pagerinimas. Bet jeigu ūkininkai vistik ir tokia kaina drenuoja laukus, tai aišku, kad jie jau supranta drenavimo reikšmę. Tik gaila, kad toji drenavimo akcija varoma siaurute kryptimi, tiktai vienoje apskrityje. Laukai drenuoti reikėtų visame Vilniaus krašte. Be to, pirm drenavimo, reikėtų, kad valdžia susirūpintų laukų ir pievų nusausinimu atvirais grioviais ir sureguliuotų upes. Tai pagrindinis nusausinimo darbas. O keliolikos ha išdrenavimas yra beveik visai nereikšmingas, prisiminus, kad dešimtys tūkstančių ha mirksta vandenyje.

Instrukcijos savivaldybėms

Vidaus reikalų ministeris Skladkovski išleido naujas instrukcijas visoms savivaldybėms. Tose instrukcijose Ministeris nurodo, kokiais darbais turi užsiimti savivaldybės ir kaip turi šeimininkauti. Tarp kitko pastebi, kad visos savivaldybės labai apdairiai šeimininkautų, kad neišleistų daugiau, negu turi pajamų. Be to, primena, kad daug išlaidų reikia skirti naujų kelių tiesimui ir senų taisymui, tiltų statybai, mokyklų statybai ir žemės ūkio pakėlimui. Toliau ragina savivaldybes organizuoti beprocentines taupymo-skolinimo kasas, kuriomis galėtų pasinaudoti vietos darbštūs gyventojai. Taipgi ragina savivaldybes steigti įvairias savo įmones, kurios tarnautų visų gyventojų reikalams. Matome, kad Vidaus Reikalų Ministeris, išleidęs palankų gyventojams savivaldybių įstatymą ir instrukciją apie rinkimų vykdymą į savivaldybes, susirūpino ir jų darbuote, patiekdamas keletą svarbių darbų. Atnaujintos mūsų krašto savivaldybės kaip tik ir turėtų kuo daugiausia kreipti dėmesio, kad šie darbai būtų stropiai vykdomi.

Vilniaus krašto miškas Klaipėdon

Pradėjus veikti prekybos sutarčiai tarp Lietuvos ir Lenkijos, pirkliai pradėjo ieškoti prekių, kurias galėtų abiejose valstybėse pirkti bei parduoti. Dėl to prasidėjo pirklių ir prekybos ir pramonės bei žemės ūkio ministerijos atstovų važinėjimas į abidvi valstybes ir prekybinių ryšių užmezgimas. Vilnius susilaukė Lietuvos miško medžiagos sindikatų delegacijos, kurios tikslas surasti tinkamos miško medžiagos Klaipėdos lentpiūvėms. Pasirodo, kad Vilniaus krašte bus nupirkta 90 tūkstančių kietmeterių (festmetrų) miško medžiagos, kuri bus nugabenta Klaipėdon, ten apdirbta ir paskui parduota užsieniams.

Vištų dėslumo kontrolė

Vištas augina kiekvienas ūkininkas. Bet jomis tinkamai rūpinasi tiktai labai retas kuris jų savininkas. Vištos dažnai esti ne tik blogai lesinamos ir prižiūrimos, bet dar ir nemėgiamos. Vasaros metu jos pagaliais ir akmenimis vaikomos iš daržų, o žiemą vejamos ir koja paspiriamos iš erdvesnės, šviesesnės vietos po krosnimi, kur tamsu, ankšta ir trošku. Pykstama ant jų, kai iškapsto darže lysves, kai priteršia grįčioje, ant suolų ir stalo, o vaikomos parverčia ir sumuša puodą ar stiklą. Nusiskundžiama, kad mažai kiaušinių deda, nuolat serga įvairiomis ligomis, niekuomet neįsipeni ir t. t. Žodžiu, nors visi tuos nekaltus ir naudingus paukščius laiko, tačiau beveik niekas nenori jais rūpintis, tinkamai juos prižiūrėti. Tokis vištų laikymas yra visai nesuprantamas ir ūkininkui kenksmingas. Pirmiausiai reikia priminti, kad jeigu gyvulys laikomas, tai reikia jis gerai ir prižiūrėti. O jeigu nenorima arba tingima jis prižiūreti, tai geriau visai nelaikyti ir bereikalo nekankinti.

Nieks nepasakys, kad višta ūkininkui nereikalinga. Mūsų ūkininkai jas iš seno augino ir augins. Todėl dabar, kada jau ūkininkai kiek geriau tvarkosi, šeimininkauja, turėtų tinkamiau prižiūrėti ir vištas, juo labiau, kad jų reikšmė mūsų ūkininkams gali būti gana didelė. Štai Lietuvos ūkininkai už kiaušinius, eksportuotus užsienin, gauna kasmet keliolika milijonų litų. Bet Lietuvos ūkininkų vištos yra daug dėslesnės. 1934/35 metais dėsliausia višta Lietuvoje sudėjo 226 kiaušinius per metus, kurie svėrė beveik 13 kg, 1935/36 metais sudėjo 319 kiaušinių (18 kg) per metus, 1936/37 metais—311 kiaušinių (17,6 kg) ir 1937/38 metais dėsliausia višta sudėjo 312 (16 kg) kiaušinių per metus. Tokių vištų, kurios sudeda daugiau kaip 200 kiaušinių per metus Lietuvos ūkininkai labai daug turi. Dėl to nenuostabu, kad vištų ūkis pasidarė rimta ūkininkų įplaukų šaka. Bet ir Lietuvos ūkininkams vištos daug kiaušinių pradėjo dėti tik tada, kai jie vištas pradėjo tinkamai prižiūrėti, lesinti, kai parūpino joms geras patalpas, įsigijo dėsliųjų (leghornų ir rodislandų) veislių vištas ir kai pradėjo kontroliuoti jų dėslumą. Be šių priemonių vištų ūkio pakelti neįmanoma. Todėl ir mūsų ūkininkams reikia griebtis šių priemonių. Tik tada ir mūsų krašte vištos pasidarys pelningos, tik tada ūkininkai supras jų naudą. O ta nauda ištikrųjų būtų žymi, jeigu vištų ūkis būtų žmoniškiau tvarkomas. Tegul mūsų vištos (viena višta) per metus sudeda po 200 kiaušinių. Tegul už 200 kiaušinių ūkininkas gaus 10 auksinų, tai laikydamas jų 15 per metus jau gaus 150 auks., o jeigu laikys 50, tai galės gauti net 400—500 auksinų. Taigi dėl tokių įplaukų, turbūt, kiekvienam būtų naudinga vištos laikyti.

Norint sutvarkyti vištų ūkį, pirmiausia reikia, kaip jau buvo minėta, parū-

pinti joms tinkamesnę patalpą—vištidę, geriau, pagal dėslumą jas lesinti ir laikyti tiktai dėslias vištas. Apie vištidžių įrengimą pakalbėsime kitą kartą. Šioje vietoje trumpai suminėsime, kaip atrinkti dėslias vištas, kad žinoma būtų, kurios laikyti ir kiek laikomoms duoti lesalo. Norint susekti vištų dėslumą, reikia jų dėslumą kontroliuoti, reikia turėti kontrolės lizdus.

Vištų dėslumo kontroliavimas yra begalo svarbi priemonė vištų ūkiui pakelti, nes kontrolė parodo, ko kuri višta verta, ar ji apsimoka laikyti ir ar galima jos kiaušinius vartoti perinimui. Net jeigu laikoma dėsliųjų veislių vištos, tai ir tuo atveju dėslumo kontrolė būtinai reikalinga, nes ir jų tarpe pasitaiko visai nedėslių. Be to, vedant kontrolę, susekama, kaip kuri višta lesinti ir kurios vištos kiaušiniai vartoti perinimui, prisiminus, kad tik iš dėsliosios vištos kiaušinių gaunama dėsliosios vištos.

Norint pradėti vištų dėslumo kontrolę, pirmiausia visos vištos reikia suženklinti atskirais numeriais, kitaip sakant, duoti kiekvienai vištai kokį nors vardą, pavyzdžiui, višta Nr. 12, višta Nr. 28 ir t. t. Numeriai dedami ant kojų arba dažniausiai prisegami sparne. Tas numeris nekeičiamas, kad višta visą laiką būtų vadinama tuo pačiu vardu. Toliau reikalingi yra kontroliniai lizdai. Tai yra dėžutės, kurios turi dureles. Tos durelės taip įtaisytos, kad višta, įėjusi į lizdą, uždaro dureles, kitaip sakant, vištai įėjus į lizdą, durelės pačios užsidaro ir višta pati iš lizdo išeiti jau nebegali. Turi ateiti šeimininkas, atidaryti lizdą ir vištą išleisti. Šeimininkas, žinoma, vištą išleidžia tada, kai ji jau padeda kiaušinį. Išleisdamas vištą, šeimininkas paimą sudėtą kiaušinį ir ant jo užrašo vištos numerį ir padeda. Vakare jis gali apskaityti, kurios vištos sudėjo kiaušinius. Be to, vakare dar reikia sudėti kiaušiniai pasverti kiekvienas atskirai, kad būtų žinoma, koks paskirų vištų kiaušinių svoris. Šie daviniai užrašomi į kontrolės lapą. Tuo būdu tame lape esti surašyta, kokia višta kurią dieną padėjo kiaušinį ir kiek tas kiaušinis svėrė. Metų pabaigoje šeimininkas iš to lapo gali (ir turi) apskaityti, kiek per metus paskira višta sudėjo kiaušinių ir kiek jos kiaušiniai svėrė. Taip darant sužinoma, kuri daugiausia sudeda kiaušinių ir kurios kiaušiniai yra sunkiausi. Šios žinios reikalingos tam, kad būtų žinoma, kurios vištos dėsliausios. Kiaušinių sunkumas reikalingas dėl to, kad kooperatyvai ir rimtos įmonės kiaušinius perka ir parduoda tiktai kilogramais, vadinasi, pagal svorį. Dėl to ir ūkininkui svarbu, kad višta sudėtų kuo didesnį kiaušinių kilogramų skaičių, kad dėtų daug ir sunkius kiaušinius. Vėliau, pagal vištų dėslumą, nustatomos ir lesinimo normos. Kad čia suminėti reikalai būtų aiškesni, paduosime pavyzdį.

Sakysime višta Nr. 15 per metus sudėjo 100 kiaušinių, o kita, pavadinta Nr. 25, per metus sudėjo 170 kiaušinių. skaitydami vieną kiaušinį po 5 skatikus, gausime, kad pirmosios vištos kiaušiniai kaštavo 5 auks., o antrosios — 8 auks. 50 skat. Jeigu abidvi vištos buvo vienodai lesinamos ir jeigu paskaitysime, kad per visus metus viena višta sulesė lesalo už 6 auks., tai tada pirmoji višta davė auksiną nuostolio, o antroji 2 auks. 50 sk. pelno. Iš to ūkininkas mato, kad pirmoji višta laikyti neapsimoka. Dėl to kitais metais ji vištyne jau neturi būti ir jos kiaušinių perinimui imti negalima. Tokiu būdu pamažu iš paukštyno pašalinamos visos vištos, kurios neduoda pelno, o paliekamos tik tos, kurios duoda pelną. Kiaušiniai perėjimui paliekami tik nuo pelningų vištų.

Dabar, kad būtų aiškiau, kam kiaušiniai sveriami, paduosime kitą pavyzdį. Višta Nr. 61 padėjo per metus 178 kiaušinius, o kiaušinis vidutiniškai svėrė 56 gramus. Taigi šios vištos visi 178 kiaušiniai svėrė 9,968 kg (vadinasi, be 32 gramų 10 kg). Antroji višta Nr. 58 padėjo per metus 177 kiaušinius ir vienas jos kiaušinis vidutiniškai svėrė 64 gramus. Taigi visi 177 kiaušiniai svėrė 11,336 kg Vadinasi, pirmoji višta sudėjo 1 kiaušiniu daugiau, bet jeigu skaitysime svoriu, tai antroji višta, kuri sudėjo vienu kiaušiniu mažiau, svoriu skaitant, sudėjo 1,368 kg daugiau. Suprantama, kad daugiau davė pelno antroji višta, nors ji sudėjo 1 kiaušiniu mažiau už pirmąją. Dėl to antroji višta pelningesnė, vertingesnė. Šios antrosios kiaušiniai bus brangesni, ypač tuo atveju, jeigu bus pardavinėjami kilogramais. Be to, perinimui jau naudinga bus imti tiktai antrosios vištos kiaušiniai.

Ar ūkininkai gali kontroliuoti vištų dėslumą? Taigi ne tiktai gali, bet ir turi kontroliuoti. Tai nėra sunkus darbas. Lizdas padaryti labai lengva ir pigu. O patį kontrolės darbą gali vykdyti didesni, protingesni vaikai. Juk visas sunkumas, tai tas, kad reikia nuolat peržiūrėti kontrolinius lizdus, išleisti iš jų padėjusias kiaušinius vištas, ant tų kiaušinių sužymėti vištų numerius, paskui juos susverti ir viską įrašyti į tam tikrą lapą, knygą. Kai turima vaikų, kurie moka skaičiuoti ir šiek tiek rašyti, kontrolė vykdyti labai lengva, nes vaikai su dideliu noru imsis to darbo. Žinoma, vaikus irgi reikia kontroliuoti, kad jie tą darbą atliktų sąžiningai ir stropiai. Vaikams šis darbas išeis į didelę naudą, nes iš mažens pripras prie paukščių ir išmoks juos tinkamai prižiūrėti, pamėgs tą darbą ir supras jo reikšmę. Be to, reikalingos yra dar svarstyklėlės, kuriomis atsveriama kiaušiniai. Tos svarstyklėlės yra pigios. Kaštuoja jos keletą auksinų.

Matome, kad vištų dėslumo kontrolė yra visai lengvas darbas. Bet jis labai naudingas. Kiekvienas vištų laikytojas būtinai privalo juo susirūpinti. Priešingu atveju negalima nė pagalvoti apie vištų pelningumą. *J.*

Arklių šėrimas bulvėmis

Mūsų ūkininkai daugiausia avižų sušeria arkliams. Ūkininkai galvoja, kad avižos yra geriausias arklių pašaras. Jeigu arklys avižų negaus, tai jis visai bus nestiprus ir liesas. Šio įsitikinimo prislaikydami, kaip jauni, taip ir seni arklių mėgėjai (mūsų ūkininkai visi yra dideli arklių mėgėjai) neša avižas saujomis, gorčiais, neša vieni nuo kitų pasislėpę, kad arklys geriau priėstų, gražiau atrodytų, šauniau bėgtų ir smarkiau trauktų. Tačiau ne kiekvienas ūkininkas turi pakankamai tų avižų. Tada ir arklys to ūkininko menkai atrodo. Šiuo atveju būtų naudinga ūkininkui avižas pakeisti kuriuo nors kitu geru pašaru. Be to, net ir turint avižų pakankamai, naudinga ieškoti tokio pašaro arkliams, kuris būtų pigesnis, bet duotų tuos pačius rezultatus, kaip ir avižos. Apie tai čia trumpai ir pakalbėsime.

Augančiam gyvuliui, taigi ir jaunam kumeliukui, reikalingi pirmiausia baltymai, iš kurių susidaro raumenys. Jeigu augantis arklys nebegaus pakankamai baltymų, tai iš jo išaugs labai menkas arklys. O iš arkliams duodamų pašarų baltymais turtingiausios yra avižos. Be to, jos yra lengvai virškinamos. Dėl to kumeliukams, ypač pirmamečiams, būtinai reikalingos yra avižos, nes pas pirmamečius vyksta smarkus raumenų augimas. Kumeliukams augti reikalingos yra ir mineralinės medžiagos, o ypatingai kalcijus ir fosforas. Šių medžiagų avižose irgi yra. Vadinasi, kumeliukams avižų pakeisti bulvėmis ar kitu panašiu pašaru, kuriame yra labai mažai baltymų ir mineralinių medžiagų, negalima. Dėl to kumeliukams avižų ir nereikia gailėtis.

Visai kas kita yra su suaugusiais arkliais. Suaugusio arklio raumenys jau nebeauga. Dėl to suaugusiam arkliui ir baltymų mažiau reikia. Tikrumoje, žinoma, baltymų reikia ir suaugusiam arkliui. Šie baltymai naudojami susidevėjusioms kūno dalelėms atnaujinti ir virškinimo syvams gaminti. Tačiau šiems reikalams suvartojama visai nedaug baltymų. Tas baltymų kiekis randasi ir visai mažai baltyminguose pašaruose. Suaugusiam arkliui daugiausia reikalinga yra tokia medžiaga, toks pašaras, kuris duoda daug jėgų, stiprumo. Taigi suaugusiam arkliui reikalingi angliavandeniai, tai yra krakmolas ir įvairūs cukrai. Šių medžiagų daugiausia yra bulvėse. Bulvė sudaryta yra iš vandens ir krakmolo bei cukraus. Kitų medžiagų yra labai mažai. Kadangi bulvės daugiausia turi krakmolo, be to, jos yra pigiausios ir duoda didžiausius derlius iš 1 ha, tai jomis pigiausia atsieis išššerti suaugę arkliai.

Šeriant arkliams bulves, visada rei-

kia turėti galvoje svarbiausį reikalavimą, kad bulvės turi būti švariai nuplaustos. Žemėtomis bulvėmis pašerti arkliai greit suserga diegliais. Šiuo metu Vokietijos ūkininkai arklius šeria daugiausia bulvėmis. Jie duoda arkliams šutintas bulvės. Vienas arklys gauna per dieną nuo 5 iki 20 kg bulvių. Vokiečiai šutina bulves vieną dieną prieš šėrimą, paskui jas sudeda į statines, sutrina, sumaigo ir užpila vandeniu, kad prie bulvių neprieitų oras ir kad jos nepradėtų rūgti. Kiti ūkininkai sutrintas, sugrūstas bulvės maišo su vandeniu ir paverčia tiršta tyre, koše. Bulvių paviršiuje atsiradęs vanduo atiduodamas arkliams išgerti, o bulvės maišomos su kapojais (siečka) ir šeriamos. Šiuo būdu šeriant arklius bulvėmis, priverčiami arkliai pašarą gerai sukramtyti, suvilgyti seilėmis. Dėl to šiuo būdu šeriant pašaras geriau, lengviau susivirškina ir esti gyvuliui naudingesnis. Šeriant nurodytu būdu arklius bulvėmis, be bulvių jiems dar reikia duoti apie 2—3 kg gero šieno, geriausia dobilų. Sunkesnio darbo metu naudinga yra duoti arkliams ir grūdinio pašaro, taigi avižų. Jis atiduodamas dienos metu, kai arklys ilsis, be bulvių. Bet jeigu arklys be bulvių gauna pakankamai gero šieno arba dobilų, tai ir sunkaus darbo metu grūdais šerti nėra reikalo.

Bulves arkliai ėda labai noriai ir net labai suliesėję gana greitai pasitaiso. Senesni arkliai gana greit nusipeni, ypač tuo atveju, kai jiems duodamos vienos šutintos bulvės, be kapojų. Tačiau jeigu taisyklingai bulvėmis arkliai šeriami, tai arklių sveikata ir jų darbingumas, pajėgumas ir ištvermingumas visai nesumažėja. Tiesa, bulvėmis šeriami arkliai daug greičiau iškaista. Bet tai nėra labai žalingas reiškinys.

Bulvėmis šerti negalima ne tiktai kumeliukų, bet ir kumelingų kumelių, nes jų kumeliukai nuo bulvių esti lepūs, neatsparūs ligoms ir nepalankioms sąlygoms.

Kalbėdami apie arklių šerimą šutintomis bulvėmis, turime priminti, kad $3^1/_2$ kg šutintų bulvių turi tiek pat krakmolinių vertybių, kiek vienas kilogramas avižų. Tačiau $3^1/_2$ kg bulvių turi tik apie 14 gramų baltymų, o vienas kilogramas avižų turi net 78 gramus baltymų. Pagal vokiečių prof. Erenbergą, 20 kg šutintų bulvių pavaduoja 7 kg avižų. Taigi, lygindami šiuos du pašarus, suprasime, kad šerdami suaugusius arklius vien tiktai šutintomis bulvėmis, per mažai jiems duodame baltymų. Dėl to, be bulvių, turime arkliams dar duoti ir baltymais turtingo pašaro. Tam tikslui tinka žirniai, pupos, saldusis lubinas. Tačiau jeigu arkliai gauna pakankamai šutintų bulvių ir gero, saldaus šieno iki dobilų, tai kitokio baltymingo pašaro jiems visai nereikia duoti.

Pavaduojant avižas bulvėmis, arkliai mažai gauna mineralinių druskų, kas yra nenaudinga. Dėl to šeriant vien bulvėmis ir šienu, reikia prie bulvių primaišyti vienam arkliui kasdiena apie 80 gramų fosforinių kalkių (fosforan wapnia). Be to, kasdien į balves naudinga įdėti dar gyvulinės druskos.

Čia aukščiau kalbėjome apie arklių šėrimą šutintomis bulvėmis, kuris dabar plačiai vartojamas Vokietijoje. Šutintomis bulvėmis naudinga šerti sunkesnieji arkliai. O lengvesniesiems arkliams duodamos vien tiktai žalios bulvės. Šiuo atveju irgi labai daug tyrimų ir bandymų padaryta Vokietijoje. Visi jie davė gerus rezultatus; paaiškėjo, kad arkliai žaliomis bulvėmis galima šerti ir kad dėl to jie nenustoja sveikatos, stiprumo arba pajėgumo. Žalios bulvės lengviesiems, suaugusiems arkliams galima drąsiai duoti vietoje avižų. Vokiečiai ūkininkai žaliomis bulvėmis šeria arklius nuo lapkričio iki kovo mėnesio. Prie žalių bulvių arkliai pratinami pamažu, pradžioje duodami maži kiekiai, kad viduriai priprastų, o vėliau arkliai per dieną gauna net iki 10 kg. Duodant žalias bulves, prie jų primaišoma $1-1^1/_2$ kg stambiai maltų grūdų. Šeriant arklius žaliomis bulvėmis, būtinai reikia prisilaikyti šių taisyklių: 1) bulves prieš šėrimą rūpestingai nuplauti, kad būtų kuo švariausios, 2) artėjant pavasariui, šalinti nuo bulvių daigus, nes jie arkliams gali labai pakenkti; 3) neduoti arkliams bent kiek papuvusių, raupuotų, pažaliavusių, visai jaunų, neišaugusių bulvių ir 4) loviai, kuriuose laikomos bulvės, turi būti labai švarūs. Bulvės prieš šėrimą naudinga užpilti švariu vandeniu ir jas vandenyje palaikyti 24 valandas. Arkliams duodamos nesusmulkintos bulvės ryte ir vakare, o šienas, dobilai duodami dieną. Dieną duodami ir stambiai malti grūdai su kapojais. Jeigu stinga gero šieno, tai vietoje jo duodama žirnių arba net pupų virkščių, bet, žinoma, atsargiai, kad nepakenktų. Be to, šeriant arklius žaliomis bulvėmis, dažnai jiems duodami avižiniai ir net ruginiai pelai. Žinoma, kumelėms, ypač kumelingoms ir kumeliukams žalių bulvių duoti negalima. Taipgi reikia priminti, kad šeriant arklius bulvėmis, reikalingas nemažas atsargumas, ypač svarbu, kad bulvės būtų švarios, nesugadintos ir kad jų būtų sušerta neperdaug. Dėl to geriausia šerti pačiam ūkininkui, nepasitikint vaikams ir samdiniams.

Mūsų ūkininkai, neturėdami pakankamai avižų, Vokietijos ūkininkų pavyzdžiu, turėtų arklius šerti bulvėmis. *J.*

Kokį dviratį pirkti

Nors dabartinis metas visai nėra dviračių sezonas, tačiau „Ūkininko" redakcija gauna daug paklausimų — kokius dviračius pirkti, kurių firmų dviračiai yra geriausi, stipriausi ir t. t. Be to, be naujai perkančiųjų dviračius, bus daugelis tokių, kurie norės pakeisti senas sudėvėtas dviračio dalis naujomis. Taigi gal ir jiems bus pravartu kai ką sužinoti.

Kuo pasižymi geros rūšies dviratis? Geros rūšies dviratis, tai visų pirma stiprus, patvarus, negreit gendąs dviratis. Negalime pavadinti geru, stipriu tokio, kuriuo be nuotykių pavažinėjus keletą mėnesių, jau reikia kai ką keisti, taisyti. Juo geresnės rūšies įsigysime dviratį, juo ilgesnį laiką juo važinėsime. Tačiau geresnės rūšies prekė brangiau ir kaštuoja.

Kurių firmų dviračiai yra geriausios rūšies? Mūsų krašte žinomiausios yra šios firmos: Niemen, Kamiński, Esperanto, Senora, Brenabor, Ursus, Karo, Energiton ir kt. Esame pratę vertinti dviratį pagal šių firmų antspaudus ant rėmų. Tačiau toks vertinimas yra klaidingas. Reikia žinoti, kad firmos užrašas ant rėmų rodo vien tik pačių rėmų kilmę, rūšį. Visos kitos dviračio dalys būna įvairių kitų firmų. Vadinas, perkant dviratį, reikia žiūrėti ne tik rėmų firmos, bet visų pirma kitų dviračio dalių rūšies bei kokybės. Vienos ir tos pačios firmos rėmuose kitos dviračio dalys gali būti geresnės ir menkesnės rūšies. Pvz., Jonas ir Petras turi „Niemen" firmos dviračius. Bet Jono dviratyje visos kitos dalys (stebulės, grandinė, balnelis, gumės ir kt.) yra aukščiausios rūšies, angliškos, o Petro dviratyje tos dalys yra paprastos, Lenkijos fabrikų dirbiniai. Taigi į aukščiau pateiktą paklausimą — kurios firmos dviračiai yra geriausios rūšies — iš karto, tik vienu žodžiu atsakyti neįmanoma. Vienos firmos yra geriausi rėmai, kitos stebulės, trečios gumės ar grandinė. Geras, stiprus, aukštos rūšies dviratis yra toks, kuriame visos bent svarbiausios dalys yra aukštos rūšies, gerų firmų. Vadinas, jeigu nori turėti gerą dviratį, tai išsirink krautuvėje geriausių firmų kiekvieną paskirą dviračio dalį. Geresni dviračių žinovai panašiai ir daro. Jie nurodo pardavėjui, kurių firmų turi būti jų dviračių rėmai, stebulės, guminės dalys ir pan.

Taigi dabar ir mes prisižiūrėkime paskiroms dviračio dalims, sužymėkime, kurių firmų jos yra aukščiausios rūšies, atseit stipriausios, patvariausios. Šioje vietoje bus kalbama tik apie paprastus, mūsų keliams tinkamus dviračius bei jų dalis. Lenktynių dviračiai daugiau tinka miestui. Todėl jų čia ir neminėsime.

Rėmai. Beveik visų aukščiau sužymėtų firmų rėmai yra kuone vienodo stiprumo, vienodo gerumo. Brenabor firmos rėmai ir dviratis yra jau gal persunkus ir, palyginti, brangus. Geri, stiprūs rėmai yra Niemen, Kamiński, Blacher (Vilniaus fabriko dirbinys), Sonora.

Ratų stebulės dviratyje vaidina svarbų vaidmenį ir nuo jų žymiai pareina dviračio stiprumas, patvarumas. Priešakinio rato geriausios rūšies stebulės yra anglų firmų: Brampton, Perry, D. R. S. Geriausia jų — Brampton. Pi-

(*Pabaigą žiūr. 24 pusl.*)

TEISIŲ PATARĖJAS

Kl. Mano dukterys ištekėdamos paėmė pasogą ir pasirašė raštus, kad neturės jokių pretensijų. Vyrui mirus, žemė atiteko sūnui, o jis atidavė ją man valdyti. Dabar dukterys nori ieškoti savo dalių. Ar turi teisę.

Skriaudžiamoji.

Ats. Dokumentai, kuriais išsižadama teisių prie žemės, turi būti pas notarą rašyti. Turint tačiau ir privačiai rašytą raštą, reikia gintis ir bylą galima laimėti. Jeigu gi pasisektų dukterims panaikinti jų pasirašytus raštus, tai turės grąžinti visą pasogą, kurį gavo ištekėdamos. Tamstai priklauso septintoji viso ūkio dalis.

Kl. Sūnus vesdamas paėmė pasogą ir surašė aktą, kurį aš pasirašiau, kad pasogą priėmiau. Tačiau tikrumoje gavau tik trečdalį sūnaus pasogo. Norėčiau sūnų su šeima iš namų pašalinti, bet jis reikalauja viso žmonos pasogo. Ar gali jis reikalauti. Be to, ar galiu aš reikalauti, kad sūnaus uošvis išmokėtų man likusią pasogo dalį.

Nuskriaustasis.

Ats. Neteisėtai tamsta paėmei sūnaus žmonos pasogą, o tuo pačiu neturi teisės reikalauti, kad sūnaus uošvis išmokėtų likusią pasogo dalį. Pasogo negali reikalauti ir tamstos sūnus, nes pasogas visą laiką palieka žmonos nuosavybė. Jeigu sūnaus žmona reikalauja grąžinti jai pasogą, tai reikėtų geruoju jai atiduoti, nes priešingu atveju bylą pralaimėsite ir turėsite tik daug nuostolių. Negalime patarti, ar turite teisę pašalinti iš namų sūnų, nes nežinome sutarties turinio. Jeigu atidavėte sūnui žemę dovanojimo sutartimi ir nuo to laiko suėjo daugiau kaip du metai, tai dabar žemės savininkas yra sūnus ir jis gali ją parduoti svetimam žmogui. Sūnus turi pareigą tamstą išlaikyti, nes priešingu atveju galėsi dovanojimo aktą sulaužyti. Paskirtas mažamečiams broliams dalis sūnus gali išmokėti tamstai kaip globėjui arba atiduoti teismo depozitan.

Kl. Krizės metu norėjau tėvui padėti ir daviau jam didesnę pinigų sumą. Dabar tėvo ūkį valdo kitas sūnus ir nori visą žemę parduoti. Ar galiu aš pareikalauti, kad brolis man grąžintų į ūkį įdėtus pinigus.

Nuskriaustasis.

Ats. Pareina nuo to, ar tamsta davei tėvui tuos pinigus kaip dovaną ar kaip paskolą. Jeigu tai buvo dovana, tai dabar negalite jos reikalauti. Jeigu tai buvo paskola, ir pinigai buvo sunaudoti ūkiui, kurį dabar valdo tamstos brolis, tai galite iš jo tų pinigų reikalauti. Reikia liudininkais, vekseliais ar šiaip raštiškais pasižadėjimais įrodyti, kad tėvas iš tamstos pinigus skolinosi.

Kl. 1) Per komasaciją mano broliai paliko senoje vietoje trobesius ir per tris metus nepasiėmė, tad ar dabar jie dar turi teisę trobesius pasiimti. 2) Prieš kelius metus mirė vienas mano brolis, tad ar turėsiu teisę paveldėti jo palikimą? 3) Kokios yra teismo išlaidos nuo 300 auks. vertės ieškinio?

Ats. 1) Pagal komasacijos įstatymą trobesius reikia nuimti per trejus metus ir jeigu per tą laiką nenuimama, tai jie atitenka tos žemės savininkui. Todėl, jeigu broliai per 3 metus trobesių nepaėmė, nenusikėlė, tai jie atitenka seserims, išsirinkusioms kolonijas vietoje. 2) Jeigu mirusis brolis nepaliko vaikų nei žmonos, tai visi broliai ir seserys paveldi jo turtą lygiomis. Čia yra nesvarbu, ar miręs brolis kokį turtą buvo pirkęs, ar iš tėvų paveldėjęs. 3) Teismo išlaidų nuo 300 auks. ieškinio bus 11 auks. 50 sk.

Kl. Mano vyras mirė 1927 m. ir paliko 3 dukteris. Viena duktė ištekėjo 1927 m. Norėčiau, kad vyro palikimą paveldėtų neištekėjusios dukterys. Tad ką reikia daryti.

Vargo Našlė.

Ats. Mūsų manymu dabar nieko nereikia daryti, nes kai imsite teirautis, tai ištekėjusi duktė iškels teismo bylą ir bus jai pripažinta trečioji tėvo palikimo dalis. Svarbu, kad kuo daugiau metų sueitų nuo tėvo mirties, o per tai neištekėjusios dukterys įgys nuosavybę per įsisenėjimą. Jeigu duktė norėtų savo dalį pasiimti, tamsta galėsi paimti sau septintą dalį viso turto.

Kl. Pasidalinau su broliu žemę dar 1912 m. Šį pasidalinimą laikau neteisingu, todėl ar galiu dabar reikalauti, kad iš naujo pasidalintume.

Motiejūnas.

Ats. Naujo padalinimo dabar negalima reikalauti, nes yra jau įsisenėjimas.

Ats. Belaimiui. Tamstos byloje reikia būtinai pasitarti su advokatu, nes kai patys rašysite prašymą teisman, tai galite bylą pralošti. Beturčio teises pripažįsta ir apygardos ir apylinkės teismai. Pakelkite savo skriaudos vertę virš 2000 auks. ir paduokite prašymą į apygardos teismą, tada galėsite gauti valdišką advokatą bylai vesti. Geriau būtų, kad prie bylos pridėtumėte ligoninės paliudimą. Prie prašymo pridėkite neturtingumo pažymėjimą.

Kl. Tėvas mirė 1904 m. ir paliko vieną ūkį 20 ha ir kitą 16 ha. 1914 m. įpėdiniai pasidalino palikimą. Brolis ir sesuo paėmė 20 ha ūkį, o man atiteko 16 ha. Dabar brolis nori iš manęs atimti pusę mano ūkio. Ar turi jis teisę?

J. Ūkininkas.

Ats. Bylos sprendimas pareis nuo to, ar buvote surašę pasidalinimo dokumentą, o, be to, ar iki šiol brolis per teismą nereikalavo sau lygios dalies ir tamsta netrukdomas valdei tą ūkį. Jeigu tą ūkį iki šiol tamsta valdei, tai pasidalinimas nors ir buvo neteisingas, yra dabar teisėtas ir brolis negalės iš tamstos ūkio dalies atimti ar reikalauti naujo padalinimo.

Kl. 1931 m. išėjau į žentus. Iki šiol dirbau uošvio žemę, perstačiau trobesius ir išleidau ūkiui visus savo pinigus. Dabar uošvis grasina, kad užrašys visą žemę kitiems vaikams, o mano žmoną ir mane ketina iš namų išvaryti. Ar man jokia dalis nepriklauso.

Balančius.

Ats. Kadangi žemės savininku yra uošvis, tai jis gali su ja ką nori padaryti. Jis turi teisę užrašyti žemę kitiems vaikams, o tamstos žmonai nieko neduoti. Tamstai nieko nepriklauso. Aplinkybė, kad tamsta dirbai uošvio žemę ir perstatei trobesius, neturi jokios reikšmės. Tamsta gali reikalauti tik to, ką esi į uošvio namus atnešęs. Patariame gražiuoju paveikti į uošvį, kad neišskirtų jūsų žmonos nuo paveldėjimo.

Kl. Drauge su broliu turime kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą. Brolis be mano sutikimo parduoda kitiems kai kuriuos mūsų daiktus. Ar turi jis teisę tai daryti. Ar galiu aš uždėti areštą ant turto ir kiek tai gali kaštuoti?

Tvarkytojas.

Ats. Pardavinėdamas bendrą turtą, brolis elgiasi neteisėtai. Reikia pradėti teismo bylą, kad turėti dokumentą, jog esate taip pat to turto savininku. Turint dokumentą, galėsite broliui uždrausti pardavinėti. Teismo išlaidų bus apie 20 auksinų.

Kl. 1934 m. išėjau į žentus. Po metų žmona mirė ir paliko dukrelę. Paliktą ūkį dabar valdo uošvė ir žmonos sesuo. Žemė buvo uošvio. Ar dabar mano dukrelei ir man priklauso kokia nors tos žemės dalis. Uošvė nenori mums nieko duoti.

Briedis.

Ats. Uošvė elgiasi neteisėtai. Pagal įstatymus uošvei priklauso septintoji viso ūkio dalis, o visa kita priklauso tamstos žmonos įpėdiniams ir jos seseriai pusiau. Kadangi tamstos žmonos įpėdinė yra dukrelė, tai jai ir priklauso motinos dalis. Kadangi duktė yra mažametė, tai tamsta turi teisę, kaip jos globėjas, iškelti teismo bylą ir reikalauti, kad uošvio palikimas būtų padalintas. Bylą reikia pradėti apylinkės teisme (Sąd Grodzki). Bylos reikalu reikėtų pasitarti su advokatu.

P—as.

MOTERŲ DARBAI

Vaikų kaltinimas

Vaikai labai mėgsta didesniame būrelyje pažaisti. Dėl to juos namie išlaikyti labai sunku. Kiekviena proga, kai tik gali, tuojau bėga pas tuos kaimynus, kur yra tokių pat pipirų—vaikų, kaip ir jie patys. Arba panašiai namie sėdėdami vaikai, susilaukia pas save svečių. Suėję į krūvą, prasimano įvairių žaidimų, pramogų ir tokiu būdu jaukiai, maloniai praleidžia laiką. Bet bežaisdami dažnai dėl ko nors susiginčija, susipyksta, išsikolioja (panašiai, kaip ir suaugę) ir kartais įsikarščiavę net susimuša, apsidrasko. Tokiais atvejais vaikai apsiašaroję bėga pas savo tėvus ir mėlynes rodydami įskundžia savo prietelius, su kuriais žaidė. Motina pamačius vaiko ašaras, o ypatingai kokią nors žaizdelę ar mėlynę, tuojau vaiką gražiausiais žodžiai ramina, o kaltininkus pažada skaudžiai nubausti. Tokiu būdu vaikas nusiramina ir esti patenkintas, kad motina atkeršys, nors dažnai muštynių kaltininkas pats yra. Bet dabar kyla klausimas, ar motina taip pasielgdama nedaro klaidos? Kai vaikas ateina pas motiną su kokiu nors skundu ir verkdamas aiškina, kas jį nuskriaudė, motina, žinoma, turi išklausinėti vaiką, kas įvyko, ko jis verkia arba kur jis gavo tą mėlynę, įdrėskimą ir t. t. Tačiau išgirdus iš vaiko, kad jį toks ir toks jo draugas nuskriaudė, motina neprivalo tuojau kaltinti svetimą vaiką, ir savąjį raminant svetimam grąsinti, kad jam bus atlyginta. Jau visai blogai elgiamasi, kai išklausius vaiko skundų tuojau bėga pas tariamojo kaltininko tėvus ir ten koliojasi, barasi. Toks pasielgimas jau yra visai nevykęs. Juk dažnai pasitaiko, kad tas su mėlyne ar apsidraskęs vaikas kaip tik pats yra didžiausias kaltininkas. Dažnai vaikas, būdamas pats kaltas, skundžia savo draugą, kad tas yra nemandagus, mušasi, pešasi, skriaudžia. Vaikai beveik visuomet kitus kaltina, kitiems kaltę suverčią, o patys prie kaltės visai nenori prisipažinti. Tokiu būdu, motiną vaikai apgauna. Ji įtikėdama savo vaiko tvirtinimui parodo, kad yra neteisinga teisėja.

Jeigu esti kaltas pats skundikas, tai jį užstojant sužadinamas jame noras ir palinkimas meluoti, blogai elgtis ir tuo būdu padaroma vaiko dvasiai nepaprastos žalos. Dar didesnės neigiamos įtakos vaikui turi motimos skubus bėgimas pas kaimynus išbarti jų vaikus, kad nuskriaudė jos nekaltą avinėlį. Tada vaikas įsitikina, kad ir blogą darbą padaręs gali motinai pasiskųsti, pameluoti ir likti visai nekaltas. Tokio pavyzdžio paskatintas vaikas kitą kartą visai nesivaržo ir su kaimynų vaikais pradeda elgtis labai nemandagiai, visai atvirai juos skriausdamas, nes jis jau yra įsitikinęs, kad jį motina vistiek užstos ir dar šiuos vaikus išbars. Žinoma, kiekvienai motinai atrodo jos vaikas nekaltas. Kiekviena motina yra įsitikimusi, kad jos vaikas yra pavyzdingiausias, mandagiausias ir mieliausias, motinai iš visų geriausiaus." Motinos meilė yra tokia didelė, kad kartais ji savo vaiko ydų nebepastebi. Tačiau tokia meilė vaikui neina į gerą, o daro tik žalą. Žinoma, savo vaiką reikia mylėti. Bet kartu reikia tą meilę ir kontroliuoti, o ypač nepamiršti teisingumo. Teisingumas auklėjime turi nepaprastos reikšmės.

Teisingumu yra padaroma daug daugiau, negu gražiais žodžiais. Bet teisingumą mūsų motinos labai dažnai pamiršta. Daugelis motinų kiekviename atsitikime tvirtina, kad jos vaikai nekalti, o kalti svetimi, kaimynų vaikai. Jos taip tvirtina dažnai net su nepaprastu užsispyrimu, o apie to tvirtinimo pasekmes visai nenori pagalvoti.

Vaikams drausti lankyti kaimyno vaikus ir su jais kartu žaisti yra visai nepatartina. Tegul sau vaikai eina pas kaimynus ir tegul su kaimyno vaikais žaidžia. Bet vaikus reikia įspėti, gražiai pamokyti, kad įvairius nesusipratimus spręstų geruoju, kad vieni kitų neužgautų, o užgavę atsiprašytų, kad būtų mandagūs. O jeigu tarp vaikų įvyksta nesantaika, visokios peštynės, motinos turi gražiai viena kitai papasakoti, kaip iš tikro buvo ir kaltus vaikus pabarti. Motinų susipykimas dėl vaikų nevykusių pasielgimų yra labai negražus elgesys. Tai jau tikra gėda pačioms motinoms ir vaikų tvirkinimas. Kiekviena motina turi atsiminti, kad ir jos vaikai gali būti kalti. Kartu ji turi atsiminti, kad dėl vaikų nesusipratimų neverta pyktis su kaimynais. Pagaliau motina turi būti savo vaikų rimtas teisėjas. Karščiavimasis ir svetimų vaikų kaltinimas reikia pamiršti. Lietuvė moteris privalo būti rimta ir teisinga. Tada ir jos vaikai bus rimti. Iš jų išaugs pavyzdingi vyrai ir teisingos moterys. *J.*

Medžiagų dažymas

Dažydamos namie kokias nors medžiagas, vartojame krautuvėse pirktus dažus. Norint medžiagą nudažyti kokia nors ryškia spalva reikia, kad dažomoji medžiaga būtų baltos spalvos, be jokių dėmių ir švariai išskalbta. Spalvota medžiaga geriausiai nusidažo juodai arba tamsiai mėlynai (granatiniai). Žalios spalvos medžiagą gerai ima rudi ar bronziniai dažai. Įvairias nuo saulės nublukusias medžiagas geriausia ima juodi ar tamsiai mėlyni dažai.

Kaip reikia dažyti

Pirmiausia reikia gerai išmazgoti dažomąją medžiagą šiltame sodos šarme su muilu ir labai gerai ją išplauti, pirma šiltame, paskui šaltame vandenyje. Švarią medžiagą nesmarkiai nuspausti ir padėti švarioje vietoje. Dabar reikia paruošti dažus šitaip: paimti verdančio vandens tiek, kad dažomoji medžiaga pasinertų ir nuolat maišant pagaliuku, supilti dažus ir saują druskos. Dažus gerai išmaišyti. Į karštą dažų skiedinį merkti šlapią, gerai iškratytą, dažomąją medžiagą. Dabar reikia pamaišyti, pavartyti medžiagą, saugoti, kad puodas su dažais nevirtų ir visa medžiaga būtų pasinėrusi vandenyje. Puodą su dažais laikyti ant plytos, o jei verda, tai dapilti po truputį šalto vandens. Dažant šviesia, ryškia spalva, medžiaga dažuose turi gulėti pusę valandos, o dažant juodai, medžiaga turi gulėti visą valandą.

Praėjus tam laikui medžiagą išimame iš puodo, ataušiname ir tol plauname šaltame vandenyje, kol vanduo lieka švarus. Išplautą medžiagą reikia lengvai nuspausti ir padžiauti.

Jei nusidažė negerai, yra tamsesnės ir šviesesnės dėmės, tai dažymą turėsime pakartoti. Tik prieš dažymą medžiagą reikia gerai išmazgoti šiltame sodos šarme su muilu ir gerai išplovus šiltu ir šaltu vandeniu vėl dėti dažuosna.

Šilkinių ir plonų medžiagų dažymas.

Jei turime gerą, šilkinį, ar šiaip kokios plonos medžiagos rūbą, tik nuo saulės nublukusį, tai galima pigiu būdu atnaujinti jo pirmykštę spalvą. Galima taip pat, labai šviesios spalvos medžiagą nudažyti kita, šviesia spalva.

Dažai ruošiami šitaip: mažame, verdančio vandens kiekyje išmaišome dažus ir persunkę per skudurėlį supilame tuos dažus į šiltą vandenį. Įdedame vandenin žiupsnelį druskos ir gerai išmaišome. Dabar pamerkiame šilką ir nuolat maišydamos laikome dažuose tol, kol rūbas gerai nusidažys. Paskui medžiagą plauname rūgščiame (su actu) vandenyje ir kelis kartus paprastame vandenyje, ir lengvai nuspaudę vandenį, džioviname pavėsyje.

Kaip išvalyti aprūdijusius peilius

Norint pašalinti nuo peilių rūdis, reikia užrūdijusias vietas patepti alyva ar aliejumi. Taip patepti peiliai, turi gulėti sausoje vietoje kokias 3 ar 4 dienas. Po to patrinti užrūdijusias vietas guma (trintuku, kurį mokiniai piešdami vartoja) ir rūdys pranyks.

Rūkytas teletienos kumpis

Paimti nemažą, riebų teletienos kumpį ir laikyti tame pačiame sūryme kaip ir kiaulės kumpius. Sūdytis turi maždaug dvi savaites. Įsisūrėjusį teletienos kumpį išrūkyti su kiaulės kumpiais. Virta, rūkyta teletiena yra gardi ir lengvai virškinama. *M. Č-ė.*

gesnės ir, suprantama, menkesnės rūšies yra Lenkijos fabrikų gamintos stebulės — W. M. B. Užpakalinio rato stebulėje turi būti stabdymo įrengimai „torpedo“ sistemos (stabdymas kojomis). Geriausi pasauly šios rūšies stabdymo įrengimai yra vokiški „F. S. Torpedo“. Torpedo sistemos stabdžių esama dar šių firmų: Perry, Styria, Novo, A. F. S., Hemingen ir kt. (Stebulė lenkiškai — piasta, stabdis — hamulec).

Retežis (grandinė, lenciūgas) geriausios rūšies yra Renold. Jis kaštuoja 7 auks. 30 skat. Retežis Centra kaštuoja 3 auks. (menkesnis).

Suporto ašis (suportas — toji vieta, kur yra dantuotasis vidurio ratelis su pakojų — pedalų įrengimais) aukščiosios rūšies yra Brampton‘o. Kitos rūšies ašis yra B. A. S.

Dantuotasis vidurio ratelis su pakojų (pedalų) rankenomis (lenkiškai — przekładnia) geriausios rūšies yra Vilams. Jis kaštuoja 12 auks. Ratelis firmos Inflex kaštuoja 10 auks., Metalium — 8 auks. Labai svarbus dalykas, tai vidurio ratelio dantukų skaičius, o ypač to skaičiaus santykis su užpakalinio rato mažojo dantuoto ratuko dantų skaičiumi (ant abiejų šių dantuotų ratelių užmautas retežis). Gerai, kai vidurio ratelis turi 48 ar 46 dantukus, užpakalinis ratukas — 18, 19 ar net 20 dantukų. Moteriškuose dviračiuose dantukų santykis yra toks: 44:18 ar 44:19. Toks dviratis, tiesa, ne taip greit „lekia“, bet labai lengva jis sukti. Lengvai vyriškas dviratis „eina“ šiam dantukų santykiui esant: 48:19, 48:20, 46:18, 46:19. Juo mažiau dantukų vidurio rately ir daugiau jų užpakaliniame ratuke, juo lengviau dviratį sukti. Silpnesnės sveikatos ar kalnuotesnėse vietose gyveną asmens turi vartoti: 48:20 ar 46 : 19. Niekam nepatariama vartoti 48:17. Šis dantukų santykis vartojamas tik specialiai lengvuose lenktynių dviračiuose. Sunku prieš kalną kopti ir su 48:18 santykiu. Tačiau šis dantukų santykis yra pats vidutiniškasai ir daugelio vartojamas.

Pakojai (pedalai) geriausi yra Philips. Kaštuoja 6 auks. Lenkijos fabrikų gaminti pakojai W. M. B. yra įvairių rūšių ir kaštuoja 3—3,50—4 auks.

Guminės ratų dalys geriausios yra Dunlop. Toliau eina Englebert, Stomil, Superior, Semperit, Granit. Viršutinė, dangos gumė Dunlop paprastoji kaštuoja 11 auks., vad. „balioninė“ — 9 auks. Stomil paprastoji — 5 auks. 80 skat., balioninė — 6 auks. Kitų firmų gumės kaštuoja maždaug tiek, kiek Stomil, skirtumas gali būti 20 — 50 skat. Vidurinės, plonosios gumės taip pat geriausios rūšies Dunlop, Englebert, Semperit. Blogesnės rūšies — Piastów.

Ratų stipinai — Centra chromuoti. Šioje vietoje reikia pažymėti, kad chromuotos dalys yra geresnės kokybės, negu tos pačios rūšies nikliuotos. Taigi, perkant, raikalauti chromuotų stipinų, ratlankių, stebulių, vairo, vidurio ratuko su rankenomis ir t. t.

Balneliai turi būti su lingėmis (resorais). Maži, be lingių, lenktynių balneliai netinka. Geriausi balneliai yra Brooks firmos. Bet dėl brangumo jie mums neprieinami (kaštuoja 5 doleriai). Labai puikios rūšies Mansfieldo balneliai . Labai perkami Splendid balneliai (Lenkijos fabrikų gaminys). Jie yra panašūs į Mansfieldo balnelius. Vidutiniški ir pigesni balneliai yra Lux, Polonia.

Taigi labai geros rūšies dviratis atrodytų šitaip: rėmai — bet kurios firmos (Niemen, Kamiński ar kit.), priekinio rato stebulė — Brampton, užpakalinio — F. S. Torpedo, vidurio ratukas — Vilams, retežis — Renold, gumės — Dunlop, suporto ašis — Brampton, pakojai — Philips, balnelis — Mansfield ar Splendid.

Toks dviratis kaštuotų maždaug 170 auks. (už pinigus, ne išsimokėjimui). Prastesnės rūšies dviratis, kurio visos dalys būtų Lenkijos fabrikų gaminiai kaštuotų 100 auks. ar gal kiek daugiau, žiūrint dalių kokybės. Labai gerai yra, jeigu bent svarbesnės dalys, kaip stebulės, vidurio ratelis, suporto ašis ir ratežis yra geresnės rūšies.

P. Kunavičius.

Klausimai ir atsakymai

Kl. Kas yra knygrišystės dirbtuvė?

Lietuvis.

Ats. Knygrišystės dirbtuvė, tai yra tokia dirbtuvė, kurioje atspausdinti knygos lapai susiuvami (surišami) tam tikru būdu į knygas, lygiai apipiaustoma knygų kraštai tam tikra mašina, giliotina vadinama, ir jeigu reikia, tai dar knygos apdedamos stipriais storais apdarais, kad neplyštų ir gražiau atrodytų. Knygrišystės dirbtuvė kitaip dar vadinama introligatorinė dirbtuvė.

Kl. Noriu įdėti Lietuvių Kreditinian Kooperatyvan kiek pinigų, bet nežinau per ką siųsti ir kaip siųsti?

Lietuvis.

Ats. Pinigų indėlį geriausia siųsti paštu stačiai kooperatyvui. Jo adresas yra toks: Litewska Spółdzielnia Kredytowa, Wilno, ul. Wielka 12—1. Siunčiant pinigus padėti, reikia kitoje pusėje pinigų perlaidos pažymėti, kad tai yra jūsų indėlis ir reikia dar pažymėti, kokiomis sąlygomis norite tuos pinigus įdėti: ar taip, kad kiekvieną kart tamstai pareikalavus, kooperatyvas juos tamstai išmokėtų su nuošimčiais ar norite tuos pinigus įdėti kokiam nors terminui, pavyzdžiui 1 mėnesiui, 3 mėnesiams, 6 mėn. ir t. t. Mat, įdėjus pinigų indėlį kiekvieno pareikalavimo sąlygomis, gautumete už indelį mažesnį procentą palūkanų, bet galėtumet, kada tik jums prireiks, tuos pinigus iškart atsiimti. O įdėjus kokiam nors terminui reikia laukti, kol tas terminas pasibaigs ir tik tada galima bus pinigus iš kooperatyvo pasiimti. Bet už termininius indėlius mokami didesni procentai. Juo ilgesnis indėlio terminas, juo didesni už indelį mokami procentai.

Taigi kai tamsta per paštą išsiųsite pinigus padėti Kooperatyvan, tai už poros dienų gausite per paštą iš kooperatyvo indėlio knygutę, kurioje bus pažymėta jūsų įmokėta pinigų suma ir procentų didumas. O kai norėsite atsiimti pinigus iš Kooperatyvo, tai taip pat nereikės dėl to važiuoti net Vilniun, bet pakaks parašyti Kooperatyvui atvirutę ar laišką ir paprašyti jame, kad tiek ir tiek pinigų tamstai prisiųstų iš tamstos indelio. Kred. Kooperatyvas gavęs tamstos laišką, tuojau reikalaujamą pinigų sumą tamstai paštu išsiųs.

Kl. 1) Noriu įrengti daigyną (rasodniką) obelų, kriaušių ir kaulavaisių laukinukų auginimui. Ar tiks žemė kalkės su juodžemiu?

2) Kadangi mūsų žemė yra kalkės su juodžemiu dėl to, pasėjus rugius daugelis jų išgenda, o kurie pasilieka, tai pavasarį blogai uždera, nes žemė trukinėja, pleišti ir nutrauko rugių šaknis. Todėl mes manome ar nebūtų gera tą žemę suvoluoti. Tiktai prašom patarti kada tai galima atlikti ir kokiu volu?

Lietuvis.

Ats. 1) Jeigu ištikrųjų jūsų žemė turi tiek daug kalkių, kad net rugiai nenori augti, tai ir vaismedžių laukinukai nenorės augti joje, išskyrus tik kaulavaisius (vyšnias, čorešnes ir slyvas), kurie mėgsta kalkingą dirvą. Tačiau būtų geriau daigynui privežti geros žemės iš bulvienos, kur gerai auga bulvės. Ten tikrai kalkių daug nėra. Be to, daigynui žemė turi būti puri ir puvesinga su juodžemiu.

2) Nesinori mums tikėti, kad jūsų žemėje būtų tiek daug kalkių, kurios yra sumišusios su juodžemiu. Gal ten yra ne kalkės, o baltas šlynas (molis) kuris duoda labai kietą, veižinčią nuo sausumo dirvą. Jeigu taip, tai tokiai dirvai reikalingas gilus arimas prieš žiemą tas gali ją pataisyti. Jeigu žemė yra tokia kieta, tai volavimas maža ką galės padėti. Voluoti geriausia tada, kai žemė trūkinėja: rudenį ir pavasarį. Voluoti reikia gan sunkiu volu. Būtų geriausia voluoti rambuotu geležiniu volu. Medinis volas šiuo atveju vargiai ką bepadėtų.

M. Č.

Žemės ūkio gaminių kainos

Šių metų sausio 13 d., Vilniaus Javų - Prekių Biržos pranešimu, buvo mokama už 100 kg auks.

Rugiai	13.75—14.75
Kviečiai	18.50—19.00
Miežiai	15.00—15.50
Avižos	12.75—14.50
Sėmenys	50 50—51.00
Vikai	17.00—17.50
Lubinas (mėlynas)	9.00—10.00
Kvietinės sėlenos	11.25—12 75
Ruginės sėlenos	10.25—10.75
Sviestas 1 kg I rūšies urme	3.10
„ „ „ detal.	3.40
„ „ II rūšies urme	3.00
„ „ „ detal.	3.30
„ „ sūdytas urme	3.00
„ „ „ detal.	3.20
Kiaušinių 1 kg urme	2.40
„ „ detal	2.60

Wydawca-Leidėjas L. Cicėnas. Drukarnia-Spaustuvė „Ruch“, Tatarska 6 Redaktor-Redaktorius Inž. M. Čibiras